

Koronavirüs (COVID-19) Sözlüğü

Antijen: Vücuda girdiğinde veya aşılama yoluyla verildiğinde bağışıklık reaksiyonlarının başlamasına sebep olan molekül.

Antikor: Kişinin vücuduna giren antijene yanıt olarak bağışıklık sistemi tarafından üretilen madde. İmmünglobulin olarak da adlandırılır.

Asemptomatik kişi: Hasta olduğu halde o hastalığın belirtilerini göstermeyen kişi.

Bağışıklık: Belirli bir hastalık etkenine karşı vücudun direnci; immünite. Enfeksiyonlara karşı direnç sağlayan molekül, hücre ve dokular topluluğuna 'bağışıklık sistemi' denir.

Birincil vaka: Bir hastalığın toplumda yayılmasına yol açan ilk vaka. İndeks vaka da denir. İlk vakaya yol açan kişiyle temas eden veya ilişkili olup hastalananlar ikincil vaka olarak adlandırılır.

Cov/Coronavirüs/Koronavirüs: Tek zincirli RNA'ya sahip, zarflı, yüzeyinde protein çıkıntıları olan büyük virüs ailesi.

Covid/Kovid-19: İlk olarak Çin'in Vuhan şehrinde 2019 yılı Aralık ayının sonlarında ortaya çıkan, bulaştığı kişilerde ateş, öksürük, nefes darlığı gibi belirtilere neden olan hastalık; Yeni Koronavirüs Hastalığı.

Damlacık Yoluyla Bulaşma: Öksürme, hapşırma veya konuşma sırasında ortaya çıkan ve patojen etken taşıyan vücut sıvılarının (damlacık) hasta kişiden etrafta bulunan başka kişiye/kişilere ulaşması.

Ekstübe etmek: Solunum yetmezliği durumunda özel cihazlarla solunum desteği sağlamak için nefes borusuna takılan tüpü (yapay solunum borusunu) çıkarma işlemi. Entübasyon işlemi sonlandırma.

Endemi: Bir enfeksiyon etkeninin veya hastalığın belirli bir coğrafyada veya toplulukta sürekli görülmesi durumu.

Enfekte kişi: Enfeksiyon etkenini vücudunda bulunduran kişi.

Entübasyon: Solunum yetmezliği durumunda özel cihazlarla solunum desteği sağlamak için nefes borusuna tüp (yapay solunum borusu) takma işlemi.

Fiziki mesafe/Sosyal mesafe: Damlacık yoluyla bulaşan enfeksiyona yakalanmamak veya enfeksiyon bulaştırmamak için iki kişinin arasında bulunması gereken en az 1,5 metrelik mesafe.

İmmün: Bağışık

İzolasyon: Bir hastalığın yayılmasını önlemek için hasta insanların sağlıklı insanlardan ayrı bir yerde tutulması; tecrit.

Karantina: Bulaşıcı bir hastalığın yaygın olduğu bir yer veya bölgeden gelen kişi, gemi, mal veya hayvanların geçici olarak bir yerde tutulup gözlemlenmesi biçiminde uygulanan sağlık önlemi.

Mortalite: Ölüm; ölümlülük. Çoğunlukla tek kişi değil, topluluk için kullanılır.

Mutasyon: Bir organizmanın veya virüsün genetik materyalinde meydana gelen kalıcı değişiklik.

Pandemi: Bir hastalığın veya enfeksiyon etkeninin ülkelerde, kıtalarda, hatta tüm dünya gibi çok geniş bir alanda yayılım göstermesi.

PCR: Dizilimi belli olan DNA veya RNA bölümlerinin çoğaltılması; polimeraz zincir reaksiyonu.

Pik/Zirve/Doruk: Salgın sürecinde günlük vaka sayısının en yüksek değere ulaştığı nokta/gün. Sadece vaka sayısı için değil diğer parametreler için de kullanılabilir.

Pnömoni: Akciğer dokusunun iltihabı; zatürre.

R0 Deęeri: Ek vakadan kaynaklanan yeni vakaların sayısı; hastalığın bulaşma katsayısı.

Saha İncelemesi/Filyasyon: Bulaşıcı bir hastalık varlığında, hastalığı taşıyan kişinin temas ettiği herkesin o hastalık açısından taranması.

Semptom: Vücuttaki olağan dışı bir hal veya hastalığı yansıtan, hasta için belirgin olan durum; belirti.

Süper Bulaştırıcı/Süper Yayıcı/ Süper Taşıyıcı: Bir bulaşıcı hastalık etkenini duyarlı kişilere beklenenden çok daha fazla bulaştıran enfekte kişi.

Ventilatör: Solunum sıkıntısı çeken hastalarda kullanılan, kişinin nefes alıp vermesini yapay olarak gerçekleştiren cihaz.

Zoonoz: Hayvanlardan insanlara veya insanlardan hayvanlara doğal koşullar altında bulaşabilen hastalık.